

**Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«НАЦІОНАЛЬНИЙ ГІРНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Кафедра економічного аналізу і фінансів

Лісовенкова І.М.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ГРОШІ ТА КРЕДИТ»
для бакалаврів галузі знань 07 «Управління і адміністрування»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»»**

**Дніпропетровськ
НГУ
2016**

Лісовенкова І. М. Програма навчальної дисципліни «Гроші та кредит» для бакалаврів галузі знань 07 «Управління і адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / І.М. Лісовенкова ; Нац. гірн. ун-т., каф. економічного аналізу і фінансів. – Д. : НГУ, 2016. – 31с.

Розглянуто і затверджено методичною комісією за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (протокол № від 2016) за поданням кафедри економічного аналізу і фінансів (протокол № від 2016).

ЗМІСТ

Розділ	Стор.
1. Вступ	
2. Галузь використання	
3. Нормативні посилання	
4. Обсяг дисципліни	
4. Результати навчання з дисципліни «Гроші та кредит»	
4.1. Компетентності, яких набувають студенти в процесі вивчення навчальної дисципліни «Гроші та кредит»	
4.2 Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти в процесі вивчення дисципліни «Гроші та кредит», сформульований у термінах результатів навчання	
5. Форма підсумкового контролю	
6. Тематичний план та розподіл обсягу за видами навчальної діяльності	
7. Вимоги до індивідуальних завдань	
8. Завдання для самостійної роботи здобувача	
9. Вимоги до засобів діагностики, методи та критерії оцінювання навчальних досягнень	
10. Вимоги до комплексу навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни	
11. Рекомендована література	
Додаток А Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей дескрипторам НРК	
Додаток Б Матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання з дисципліни «Гроші та кредит» та компетентностей	
Додаток В Обов'язковий тезаурус	

1. Вступ

Програмні результати підготовки бакалавра фінансів, банківської справи та страхування визначені в стандарті вищої освіти [3].

В освітньо-професійній програмі Державного ВНЗ «Національний гірничий університет» [1] здійснено розподіл програмних результатів навчання за видами навчальної діяльності здобувача.

Загальна характеристика процесу навчання з дисципліни «Гроші та кредит»

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа та страхування
Обмеження щодо форм навчання	Немає
Освітня кваліфікац	Бакалавр фінансів, банківської справи та страхування
Опис предметної області дисципліни - фінансовий аналіз	• Об'єкт(и) вивчення та діяльності: принципи і механізми функціонування грошей в ринковій економіці та принципів кредитування, а також володіння методами аналізу й оцінки грошової та кредитної політики в Україні. ▪ Цілі навчання: підготовка фахівців з фінансового профілю, які б володіли теоретичними основами державної монетарної політики держави, опанування ними принципів функціонування грошей в ринковій економіці та принципів кредитування, а також володіли мето-дами аналізу й оцінки грошової та кредитної політики в Україні. • Теоретичний зміст предметної області ґрунтується на поняттях, категоріях, теоріях і концепціях фінансової науки, які визначають тенденції і закономірності функціонування й вдосконалення механізмів функціонування грошей в ринковій економіці та принципів кредитування, а також володіння методами аналізу й оцінки грошової та кредитної політики в Україні.
Базові дисципліни	Історія економічних вчень, Макроекономіка, Мікроекономіка
Академічні права випускників	Отримання освіти на другому (магістерському) рівні вищої освіти - забезпечуються дисципліни освітньої програми ступеня магістра: фінансовий менеджмент, управління фінансовою санацією та банкрутством підприємств

2. Галузь використання

Робоча програма поширюється на кафедри, яким доручено викладання навчальної дисципліни наказом ректора.

Робоча програма призначена для:

- реалізації компетентнісного підходу при формуванні структури та змісту дисципліни;
- визначення інформаційної бази для формування засобів діагностики;
- внутрішнього та зовнішнього контролю якості підготовки фахівців;
- акредитації освітньої програми за спеціальністю.

Робоча Програма встановлює:

- форму підсумкового контролю;
- базові дисципліни та дисципліни, що забезпечуються;
- результати навчання за дисципліною та їх відповідність компетентностям;
- тематичний план та розподіл обсягу за видами навчальної діяльності
- завдання для самостійної роботи здобувача;
- вимоги до засобів діагностики, методи та критерії оцінювання навчальних досягнень;
- вимоги до комплексу навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни;
- основний тезаурус дисципліни.

3. Нормативні посилання

Робоча програма дисципліни «Гроші та кредит» розроблена на основі таких нормативних документів:

1. Освітня програма підготовки бакалавра за спеціальністю галузі знань 07 Управління та адміністрування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування.» / М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. – Д. : НГУ, 2016. – ____ с.

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187 Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності закладів освіти (постанова КМ України від 30 грудня 2015 р. № 1187 «Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності закладів освіти».

3. Стандарт вищої освіти першого рівня (бакалавр) галузі знань 07 Управління та адміністрування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування. – Затверджено і введено в дію наказом МОН України від ____ № ____.

4. Положення про організацію атестації здобувачів вищої освіти Державного вищого навчального закладу «Національний гірничий університет» / М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. – Д. : НГУ, 2015. – 38 с.

5. Положення про організацію освітнього процесу за Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою. Стандарт вищої освіти Державного вищого навчального закладу «Національний гірничий університет» / Нац. гірн. ун-т. – Д. : НГУ, 2015. – 25 с.

4. Обсяг дисципліни

Загальний обсяг – 10 кредитів ЄCTS (184 академічних годин).

4 Результати навчання з дисципліни «Фінансовий аналіз» та їх відповідність компетентностям

4.1 Компетентності, яких набувають студенти в процесі вивчення навчальної дисципліни «Гроші та кредит» згідно з СВО першого рівня (бакалавр) галузі знань 07 Управління та адміністрування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування.

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі функціонування грошей в ринковій економіці та принципів кредитування, а також володіння методами аналізу й оцінки грошової та кредитної політики в Україні в ході професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.
Загальні компетентності	1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. 2. Здатність планувати та управляти часом. 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні, здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. 6. Здатність спілкуватися державною та іноземними мовами як усно, так і письмово. 7. Здатність працювати в міжнародному контексті. 8. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій. 9. Здатність бути критичним і самокритичним. 10. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість, адаптуватися та діяти у новій ситуації. 11. Здатність працювати як у команді, так і автономно. 12. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). 13. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), соціально- відповідально та громадянсько-свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	1. Розуміння та здатність до критичного осмислення концептуальних основ функціонування грошей в ринковій економіці та принципів кредитування, а також володіння методами аналізу й оцінки грошової та кредитної політики в 2. Здатність опановувати, усвідомлювати та аналізувати інформацію щодо сучасного стану і тенденцій розвитку фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування). 3. Вміння використовувати теоретичний та методичний інструментарій фінансової, економічної, математичної, статистичної, правової та інших наук для виявлення критеріїв грошового обігу функціонування грошей в ринковій економіці та принципів кредитування, а також володіння методами аналізу й оцінки грошової та кредитної політики в Україні. 4. Здатність використовувати механізми функціонування грошей в ринковій економіці та принципів кредитування, а також володіння методами аналізу й оцінки грошової та кредитної політики в Україні. 5. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення, володіти інформаційними технологіями у сфері функціонування грошей в ринковій економіці 6. Здатність складати та аналізувати фінансову й статистичну звітність, інтерпретувати та використовувати фінансову та пов'язану з нею інформацію. 7. Здатність виконувати контрольні функції у сфері грошового обігу функціонування грошей в ринковій економіці та принципів кредитування, а також володіння методами аналізу й оцінки грошової та кредитної політики в Україні. 8. Здатність формувати та реалізовувати комунікації в сфері грошового обігу 9. Здатність обґрунтовувати, приймати професійні рішення в сфері функціонування грошей в ринковій економіці та принципів кредитування. 10. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку у сфері грошово – кредитних відношень.
--	---

4.2 Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти в процесі вивчення дисципліни «Гроші та кредит», сформульований у термінах результатів навчання

1. Планувати та управляти часом у професійній діяльності.
2. Підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку у сфері грошово – кредитного обігу.
3. Вміти застосовувати набуті знання у практичній діяльності.
4. **Проводити дослідження** функціонування грошей в ринковій економіці та принципів кредитування, а також володі методами аналізу й оцінки грошової та кредитної політики в Україні.
5. Демонструвати навички письмової та усної загальної та професійної комунікації державною та іноземними мовами.
6. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до

- нових знань, бути критичним і самокритичним.
7. Проявляти ініціативу та підприємливість, адаптуватися та діяти у новій ситуації.
 8. Виконувати професійні функції як самостійно, так і в групі під керівництвом лідера.
 9. Дотримуватися професійних етичних стандартів.
 10. Діяти соціально-відповідально та громадянсько-свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), поваги до різноманіття та міжкультурності.
 11. Застосовувати емпатію, вербальні та невербальні інструменти у міжособистісному спілкуванні і демонстрації власних результатів
 12. Вміти критично осмислювати концептуальні основи економічної теорії й фінансової науки, які стосуються функціонування грошей в ринковій економіці та принципів кредитування й оцінки грошової та кредитної політики в Україні.
 13. Показати належний рівень знань у сфері функціонування грошей в ринковій економіці та принципів кредитування, а також володіння методами аналізу й оцінки грошової та кредитної політики в Україні, фінансової термінології.
 14. Виявляти та аналізувати ключові характеристики грошового обігу в Україні, оцінювати взаємозв'язки в межах національної та світової економіки.
 15. Застосовувати теоретичні знання та практичні навички для їх використання у сфері регулювання процесів інтеграції, що дозволять ефективно вилунути грошово-кредитній системі на соціально-економічний розвиток суспільства.
 16. Визначати функціональні області та взаємозв'язки між суб'єктами грошово – кредитних відносин суспільства.
 17. Збирати, аналізувати та пояснювати необхідну інформацію, розраховувати ключові характеристики грошового обігу в Україні, взаємозв'язки в межах національної та світової економіки.
 18. Обирати та застосовувати економіко-математичні та статистичні методи для оцінки грошового обігу в Україні, оцінювати взаємозв'язки в межах національної та світової економіки.
 19. Демонструвати навички складання статистичної звітності, статистичного аналізу та інтерпретації статистичної та пов'язаної інформації.
 20. Виконувати контрольні функції у сфері грошово – кредитного обігу грошей.
 21. Формувати та реалізовувати комунікації в сфері грошово – кредитного обігу грошей.
 22. Виконувати професійні функції у сфері грошово – кредитного обігу грошей у міжнародному контексті.

5. Форма підсумкового контролю

Екзамен за результатами поточного контролю та виконання комплексної контрольної роботи .

6. Тематичний план та розподіл обсягу за видами навчальних занять

Види, тематика навчальних занять, шифри дисциплінарних результатів навчання	Обсяг, години		
	ауд.	СРС	Семінарські практичні
ЛЕКЦІЇ			
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи виникнення грошей, грошовий обіг і грошові потоки			
1. Роль грошей у ринковій економіці	2	4	2
2. Сутність і функції грошей	4	4	4
3. Теорія грошей	2	4	2
4. Грошовий обіг і грошові потоки	2	4	2
5. Грошовий ринок	3	4	3
6. Грошові системи	4	4	4
7. Інфляція та грошові реформи	4	6	4
8. Фінансове посередництво грошового ринку	4	4	4
Усього за модулем 1	25	34	25
Змістовний модуль 2. Грошово – кредитна політика та роль банків у проведенні розрахункових операцій в національній і іноземних валютах			
9. Механізм формування пропозиції грошей та грошово – кредитна політика	4	4	4
10. Сутність і функції кредиту	4	4	4
11. Форми, види і роль кредиту	2	4	2
12. Теоретичні засади процентів	4	4	4
13. Теоретичні засади діяльності банків	4	4	4
14. Центральні Банки в системі монетарного та банківського управління	2	4	2
15. Валютний ринок і валютні системи	3	4	3
16. Міжнародні фінансово – кредитні установи та їх співробітництво з Україною	2	6	2
Усього за модулем 2	25	34	25
Контрольні заходи	16		
РАЗОМ	50	68	50

7. Вимоги до індивідуальних завдань

1) узагальнення компетентностей, набутих за час навчання, шляхом комплексного виконання конкретного фахового завдання.

2) розвиток здатності до застосування знань, засвоєних при вивченні дисципліни «Гроші та кредит», для розробки конкретних проектних рішень щодо вдосконалення грошово – кредитного обігу в країні;

3) набуття навичок виконання аналітичних розрахунків показників грошово – кредитного обігу.

Окрім виконання перелічених робіт, студент без використання джерел інформації має продемонструвати компетентність в таких питаннях:

2. Визначати місце грошей у національному обороті
3. Визначати концептуальні основи розвитку грошового ринку України
4. аналізувати типи грошових систем
5. Визначати вплив інфляційних процесів на результати діяльності підприємств
6. Аналізувати валютну позицію банку, платіжний баланс України; визначати курси продавця і покупця на різних валютних ринках
7. Аналізувати теоретичні основи грошово-кредитної політики
8. Усвідомлювати причини виникнення інституту фінансового посередництва
9. Усвідомлювати роль банків, їх призначення і необхідність для розвитку економіки країни

8. Завдання для самостійної роботи здобувача

Основні завдання для самостійної роботи:

- 1) попереднє опрацювання інформаційного забезпечення за кожним модулем (темою);
- 2) підготовка до поточного контролю - розв'язання завдань самоконтролю за кожною темою;
- 3) виконання тематики науково-дослідної роботи;;
- 4) підготовка до підсумкового контролю.

9. Рекомендована тематика науково-дослідної роботи зі студентами за дисципліною

1. Національний банк України. Його структура і функції.
2. Грошово-кредитна політика НБУ.
3. Незалежність центрального банку
4. Класифікація і характеристика фінансових посередників.
5. Функції фінансових посередників.
6. Аналіз діяльності недержавних пенсійних фондів України.
7. Аналіз діяльності страхових компаній, основні операції та функції.
8. Кредитні спілки як різновид кооперативів.
9. Інвестиційні компанії та інвестиційні фонди, кредитування малих та середніх фірм.
10. Розвиток кредитно-фінансових інститутів в Україні.
11. Проаналізуйте позитивні й негативні риси державних і приватних пенсійних фондів.
12. Банківська система України (стан та перспективи розвитку).
13. Комерційні банки України (аналіз діяльності найбільших банків України).
14. Індикатори фінансової безпеки банківської системи (на прикладі кооперативних банків).
15. Роль іноземних кредитів у розвитку економічного потенціалу України.
16. Транснаціоналізація банківської системи України.

17. Значення іноземних інвестицій для розвитку національної економіки України.
18. Україна та МВФ в XXI ст.: перспектива та напрями діяльності.
19. Україна та ЄБРР: форми співробітництва та перспективи співпраці.

10. Вимоги до засобів діагностики, критерії та процедури оцінювання навчальних досягнень

Інформаційною базою для формування засобів діагностики (тестів відкритого чи закритого типу) є система компетентностей, що передбачена даною програмою.

Вимоги до засобів діагностики, критерії та процедури оцінювання навчальних досягнень формуються згідно з Положенням про організацію атестації здобувачів вищої освіти Державного вищого навчального закладу «Національний гірничий університет», Положенням про організацію освітнього процесу за Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою. Стандарт вищої освіти Державного вищого навчального закладу «Національний гірничий університет» / Нац. гірн. ун-т. – Д. : НГУ, 2015. – 25 с.

11. Вимоги до комплексу навчально-методичного забезпечення дисципліни

Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни, має бути розташований на сайті кафедри Економічного аналізу та фінансів та повинен містити [2]:

- 1) робочу програму дисципліни;
- 2) навчальний контент (інформаційне забезпечення лекцій);
- 3) методичне забезпечення практичних та семінарських занять;
4. матеріали методичного забезпечення самостійної роботи студента щодо:
 - 4.1. попереднього опрацювання інформаційного забезпечення за кожним модулем (темою);
 - 5.2) розв'язання завдань самоконтролю за кожною темою
 - 5.3) виконання індивідуального розрахункового завдання;
 - 5.4) підготовки до захисту індивідуального розрахункового завдання;
 - 5.5) підготовки до підсумкового контролю;
- 6) завдання для поточного та підсумкового контролю рівня сформованості дисциплінарних компетентностей;
- 7) завдання для комплексної контрольної роботи;
- 8) завдання для післяатестаційного моніторингу рівня сформованості дисциплінарних компетентностей.

12. Рекомендована література

12.1. Основна

1. Гроші та кредит : підручник / [М. І. Савлук, А. М. Мороз, М. Ф. Пу-ховкіна та ін.] ; за заг. ред. М. І. Савлука. – К. : КНЕУ, 2008. – 604 с.
2. Демківський А. В. Гроші та кредит / А. В. Демківський. – К. : Дакор, 2005. – 528 с.
3. Колесніченко В. Ф. Гроші та кредит : конспект лекцій для студентів спеціальності 6.050100 "Банківська справа" всіх форм навчання В. Ф. Колесніченко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2007. – 208 с.
4. Колодізєв О. М. Гроші і кредит : підручник / О. М. Колодізєв. – К. : Знання, 2010.
5. Кондусова Л. Ф. Валютно-фінансові розрахунки зовнішньоекономічної діяльності : навч. посібн. / Л. Ф. Кондусова, І. І. Нескородева. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 200 с.
6. Шелудько В. М. Фінансовий ринок : навч. посібн. / Шелудько В. М. – [2-ге вид. випр. і доп.]. – К. : Знання-Прес, 2003. – 535 с.

12.2. Допоміжна

7. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. – Режим доступу : www.kmu.gov.ua.
8. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua.
9. Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу : www.bank.gov.ua.
10. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. Вернадського. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua

Додаток А

Таблиця А1

Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей дескрипторам НРК

Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Загальні компетентності				
Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	+			
Здатність планувати та управляти часом.		+		+
Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.				+
Здатність проведення досліджень на відповідному рівні, здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.		+		
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.		+		
Здатність спілкуватися державною та іноземними мовами як усно, так і письмово.			+	
Здатність працювати в міжнародному контексті.			+	
Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.		+		
Здатність бути критичним і самокритичним.		+		
Здатність виявляти ініціативу та підприємливість, адаптуватися та діяти у новій ситуації.		+		
Здатність працювати як у команді, так і автономно.			+	
Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).			+	
Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), соціально відповідально та громадянсько-свідомо.				+
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності				
Розуміння та здатність до критичного осмислення концептуальних основ механізмів функціонування грошей в ринковій економіці та принципів кредитування, а також володіння методами аналізу й оцінки грошової та кредитної політики в Україні.	+	+		

Здатність опановувати та усвідомлювати інформацію щодо сучасного стану і тенденцій розвитку механізмів функціонування грошей в ринковій економіці та принципів кредитування, а також володіння методами аналізу й оцінки грошової та кредитної політики в Україні.	+			
Вміння використовувати теоретичний та методичний інструментарій фінансової, економічної, математичної, статистичної, правової та інших наук для діагностики грошової та кредитної політики в Україні.		+		
Здатність використовувати базові знання і практичні навички у сфері регулювання фінансової діяльності підприємств в рамках грошової та кредитної політики в Україні		+		
Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення, володіти інформаційними технологіями у сфері фінансів, банківської справи та страхування.			+	
Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення, володіти інформаційними технологіями у сфері грошової та кредитної політики в Україні. пов'язану з нею інформацію.		+		
Здатність виконувати контрольні функції у сфері грошової та кредитної політики в Україні. підприємств		+		
Здатність формувати та реалізовувати комунікації в сфері грошового обігу			+	
Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку у сфері теоретичних основ державної монетарної політики держави, принципів функціонування грошей в ринковій економіці та принципів кредитування, а також володіння методами аналізу й оцінки грошової та кредитної політики в Україні.				+

[illegible]

[illegible]

Програмні результати навчання	Інтегральна компетентність	Компетентності																						
		Загальні компетентності													Спеціальні (фахові) компетентності									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
вербальні та невербальні інструменти у міжособистісному спілкуванні і демонстрації власних результатів.	+																							
Вміти критично осмислювати концептуальні основи економічної теорії й фінансової науки, які стосуються теоретичних основ державної монетарної політики держави, принципів функціонування грошей в ринковій економіці та принципів кредитування,	+														+									
Показати належний рівень знань у сфері теоретичних основ державної монетарної політики держави, принципів функціонування грошей в ринковій економіці та принципів кредитування	+															+								

Програмні результати навчання	Інтегральна компетентність	Компетентності																							
		Загальні компетентності													Спеціальні (фахові) компетентності										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Виявляти, аналізувати та оцінювати ключові характеристики теоретичних основ державної монетарної політики держави, принципів функціонування грошей в ринковій економіці й оцінки грошової та кредитної політики в Україні	+	+														+									
Застосовувати теоретичні знання та практичні навички для їх використання у сфері регулювання грошово – кредитного обігу	+																	+							
Визначати функціональні області та взаємозв'язки між суб'єктами грошово – кредитного обігу України	+															+									
Збирати, аналізувати та пояснювати необхідну інформацію, розраховувати показники статистичної, правової та інших інформацій для діагностики грошової та кредитної політики в Україні.	+	+															+		+						

[illegible]

Додаток В

Обов'язковий тезаурус

Абсолютна ліквідність — здатність активу негайно обмінюватись на будь-які блага.

Актив банку — частина бухгалтерського балансу (ліва сторона), яка характеризує склад, розміщення і використання коштів банку, згрупованих за їх економічним значенням у процесі відтворення.

Активи високоліквідні — кошти та активи, які можуть бути швидко трансформовані в на- явні кошти.

Активи робочі банку — кошти на коррахунках, в касі, вкладені в майно, розміщені в інших банках, цінних паперах, надані кредити; інші кошти та інші активи, що дають прибуток банку.

Активні операції банку — фінансові операції з розміщення вільних коштів з метою отримання прибутку. До активних операцій належать: надання кредитів та позичок, придбання цінних паперів, вкладення коштів у комерційні проекти, лізингові, факторингові операції, операції з векселями та інші банківські операції.

Акціонерний капітал банку — сплачена частка основного капіталу, вкладеного в банк в обмін на вимогу щодо частки в будь-яких майбутніх прибутках, які розподіляються у формі дивідендів. Основними формами акціонерного капіталу в порядку черговості ставлення вимог на прибуток, що розподіляється, є привілейовані та прості акції. Використовується також для позначення статті в пасиві балансу, що вказує суму, яку внесли акціонери і яка разом із нероз- поділеним прибутком та іншими фондами становить власний капітал.

Балансовий прибуток банку — загальна сума прибутку від усіх видів діяльності банку, яка відображається в балансі. Складається з прибутку від операційної діяльності та надходжень і збитків від позареалізаційних операцій.

Банк — кредитна установа, яка мобілізує кошти, надає їх у позичку, здійснює підрахунки між економічними суб'єктами.

Банківська операція — діяльність банку, пов'язана з виконанням його специфічно банківських функцій. Коло банківських операцій в Україні винятково визначене законодавством. **Банківська ліквідність** — здатність банку забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань. Визначається збалансованістю між строками і сумами.

Банківський відсоток — плата за надані в торг гроші.

Банківський кредит — вид кредиту, що надається банками підприємствам, домашнім господарствам і державам.

Банківські ресурси — сукупність коштів, які перебувають у розпорядженні банку і використовуються ним для здійснення кредитних та інших активних операцій.

Банкнота — банківський білет, грошовий знак, що випускається в обіг центральним емісійним банком. Забезпечений усіма активами банку та масою

товарів, що належать державі.

Бартер — обмін одного товару на інший без допомоги грошей.

Білонна монета — розмінна монета меншого номіналу, ніж основна грошова різниця.

Бланковий кредит — кредит, який надається без забезпечення — лише під зобов'язання повернути кредит і, як правило, надійним позичальникам. Комерційні банки можуть надавати бланкові позики лише в межах наявних власних коштів

Валюта — грошова одиниця, що використовується у функціях світових грошей.

Валютний курс — ціна грошової одиниці однієї країни, виражена в грошовій одиниці іншої країни.

Валютний ринок — сукупність обмінних та депозитно-кредитних операцій в іноземних валютах, які здійснюються між юридичними та фізичними особами за ринковим курсом або за відсотковою ставкою.

Валютні відносини — відносини, що виникають під час функціонування грошей у між-народному обігу.

Валютні обмеження — законодавчо визначені обмеження на здійснення валютних операцій у країні (для певних груп економічних суб'єктів, для певних видів операцій, валют тощо).

Вексель — цінний папір, який засвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавця сплатити після настання строку визначену суму грошей власнику векселя (векселедержателю). **Великий кредит** — сукупний розмір позик комерційного банку стосовно одного позичальника, який перевищує 10% власних коштів (капіталу) банку.

Відсотковий ризик — ризик змін процентних ставок, що негативно позначається на прибутку банку.

Власні кошти банку — сукупність різних за призначенням фондів, які забезпечують економічну самостійність і стабільність банку.

Готівкові гроші — знаки вартості, виготовлені з паперу або малоцінного металу.

Гривня — грошова одиниця незалежної держави Україна. «Гривня» як грошова й вагова одиниця Київської Русі походить від найменування обруча — прикраси із золота чи срібла, який носили на шії («загривку»). Частина цього обруча (рублена гривна), що оберталася в ролі грошей, стала основою найменування грошової одиниці «рубль».

Гроші — специфічний товар, що обмінюється на будь-який інший товар і є загальним еквівалентом. Гроші є засобом вираження вартості товарів.

Грошова база — це консолідує показник резервних грошей банківської системи на основі якого через грошовий мультиплікатор формується пропозиція грошей.

Грошова система — форма організації грошового обігу, що встановлюється державними законами або рішеннями міжнародних органів.

Грошовий мультиплікатор — це величина множника (коефіцієнта), на

яку збільшується кількість грошей в обігу в результаті операцій на монетарному ринку.

Грошовий оборот— сукупність переміщень грошових коштів між економічними суб'єктами в процесі обміну щодо погашення грошових зобов'язань.

Грошовий потік — сукупність платежів, які обслуговують окремий етап (чи його частку) процесу розширеного відтворення.

Грошовий ринок— сукупність грошових інститутів, що спрямовують потоки грошових коштів від власників до позичальників.

Грошові агрегати — показники грошової маси в обігу. Це визначена законодавством відповідно до ступеня ліквідності специфічна група ліквідних активів (від М до М³).

Дворівнева банківська система — система, в якій емісійно-організаційні банківські функції відокремлені від інших і реалізуються в так званому першому (верхньому) рівні банківської системи.

Девальвація — офіційне зниження державного металевого вмісту та валютного курсу (чи тільки курсу) національної грошової одиниці щодо іноземних валют.

Депозит банківський — грошові кошти фізичних і юридичних осіб або цінні папери, які передані на зберігання до банку за відповідну плату.

Депозитний відсоток — ставка відсотка, який виплачується закладами населення та юридичних осіб.

Депозитні гроші — неповноцінні знаки вартості, які не мають речового вираження й існують лише у вигляді певних сум на рахунках у банках.

Державний кредит — вид кредиту, за якого одним із суб'єктів кредитних відносин (як правило, позичальником) виступає держава.

Дефіцитне фінансування — спосіб розширення сукупного попиту шляхом застосування державного регулювання. Зазвичай це здійснюється перевищенням державних видатків над доходами, наслідком чого є створення бюджетного дефіциту.

Дешеві гроші — грошово-фінансова політика утримання відсоткових ставок на низькому рівні, що проводиться з метою стимулювання економічної діяльності шляхом зниження вартості кредитів та інвестицій.

Довгостроковий кредит — кредит, що охоплює позики, які надаються на строк понад п'ять років і призначені для формування основних фондів.

«Дорогі» гроші — кредитно-фінансова політика, що припускає стримування обсягу кредитів за рахунок високих відсоткових ставок центрального банку.

Економічні межі кредиту — межа відносин з приводу передачі вартості в тимчасове використання.

Електронні гроші — умовна назва фінансових коштів, які використовує їх власник на основі електронної системи банківських послуг.

Емісійна функція кредиту — в сучасній економіці гроші виникають внаслідок банківського кредитування. Нестача платіжних засобів у економіці також може покриватися за рахунок розширення комерційного кредиту.

Ефект витіснення — зниження обсягів інвестицій внаслідок ростання відсоткової ставки.

Ефект доходу — зміна співвідношення між поточним та майбутнім споживанням як реакція на зміну сукупного доходу, що спричинений зміною відсоткової ставки.

Забезпечення кредиту — матеріальні й нематеріальні активи, які в разі неповернення кредиту кредитор може використати для компенсації своїх збитків.

Залучені кошти банку — сукупність коштів, які акумулюються банком на різних рахунках клієнтів у вигляді депозитів або придбані на грошовому ринку міжбанківські кредити чи централізовані ресурси.

Інвестиції — грошові, майнові цінності, що вкладаються в об'єкти підприємницької діяльності з метою отримання прибутку чи збільшення капіталу.

Інвестиційні можливості фірм — доходність інвестицій, що означає попит.

Інновації — нові досягнення в галузі технології чи управління, призначені для використання в операційній та іншій діяльності підприємства.

Інфляція — знецінення нерозмінних на золото паперових грошей внаслідок надмірного їх випуску і переповнення ними каналів обігу.

Індивідуальна пропозиція заощаджень — залежність між відсотковою ставкою та обсягом заощаджень.

Іпотечний кредит — економічні відносини, що виникають з приводу надання кредиту під заставу нерухомого майна.

Капіталовкладення — витрати на придбання об'єктів основного капіталу.

Комерційний банк — банківська система, що належить до другого рівня банківської системи України.

Комерційний кредит — вид кредиту, що надається продавцем покупцеві у вигляді відстрочення платежу за реалізовані товари і послуги.

Конвертованість — здатність вільного обміну національної грошової одиниці на інші валюту.

Конкурентний ринок — ринок, на якому жоден з учасників не має змоги впливати на ціну.

Контрольно-стимулююча функція кредиту — контроль з боку кредитора над використанням коштів позичальником. З іншого боку, необхідність віддати в кредит стимулює позичальника ефективніше використовувати кошти.

Короткостроковий кредит — кредит, що надається для задоволення короткострокових (до 1 року) потреб позичальника, які виникають у зв'язку з витратами виробництва й обігу та не забезпечуються надходженням коштів у відповідному періоді.

Котирування — визначення офіційними державними органами (чи іншою фінансовою установою) курсу (ціни) іноземної валюти.

Кредит (лат. *credo* — вірити) — економічні відносини між юридичними та фізичними особами, а також державами з приводу отримання позики в грошовій або товарній формі на засадах повернення, строкowości, платності.

Кредитна експансія — комплекс заходів, спрямованих на розширення банківського кредитування (збільшення грошової пропозиції). Спрямована на прискорення економічного зростання і застосовується при антициклічному регулюванні економіки.

Кредитна картка — іменний грошовий документ, що видається банком власникові поточного рахунку і дає йому можливість сплатити через ЕОМ свої покупки і погасити борги, переказуючи гроші за рахунком без використання готівки.

Кредитна операція — угода про надання кредиту, що супроводжується відповідними записами в балансах кредитора і позичальника.

Кредитна рестрикція — комплекс заходів, спрямованих на скорочення банківського кредитування (зниження пропозиції грошей). Використовується для обмеження платоспроможного попиту і скорочення інфляції.

Кредитна система — сукупність установ, які реалізують кредитні відносини у конкретній державі.

Кредитна спілка — громадська організація, головною метою якої є фінансовий та соціальний захист її членів шляхом залучення їх особистих заощаджень для взаємного кредитування. **Кредитний портфель** — сукупність усіх позик, наданих банком з метою отримання прибутку. Банк може видавати кредити безпосередньо, укладаючи угоду з позичальником, або купувати позику чи частину її, яка була видана іншим кредитором, шляхом укладення угоди з позичальником.

Надання кредиту може відбуватись у формі позик, простих векселів, підтверджених авансів, векселів, строк сплати яких вже настав, рахунків факторингу, овердрафтів, короткострокових комерційних векселів, банківських акцептів та інших подібних зобов'язань.

Кредитний портфель містить агреговану балансову вартість усіх кредитів, у тому числі і прострочених, пролонгованих та сумнівних до повернення кредитів. Кредитний портфель не містить: відсотків нарахованих, але ще не сплачених, не профінансованих; зобов'язань видати кредит; кредитних ліній, які ще не списані; гарантій та акредитивів; депозитів в інших банках.

Кредитний ризик — ризик несплати позичальником основного боргу і відсотків за користування кредитом.

Кредитні гроші — неповноцінні знаки вартості, які виникають і функціонують в обігу на основі кредитних відносин. Це узагальнена (збірна) назва різних видів грошей, що виникають як заміщення майнових боргових зобов'язань.

Кредитно-інвестиційний портфель — сукупність усіх позичок, наданих ринком, та придбаних цінних паперів.

Кредитоспроможність — наявність передумов для отримання кредиту і здатність повернути його. Визначається показниками, які характеризують позичальника: акуратністю при розрахунках за раніше отримані кредити, поточним фінансовим станом, здатністю в разі потреби мобілізувати кошти з різних джерел.

Кредитор — суб'єкт кредитних відносин, який надає кредит іншому суб'єкту господарської діяльності в тимчасове користування.

Купівельна спроможність — «сила» валюти, що виражається як сума товарів та послуг, які можна придбати на дану грошову одиницю.

Ланка кредитної системи — група установ кредитної системи, яка функціонує за однако- вими принципами чи реалізує єдину групу кредитних відносин (банки, інвестиційні компанії, страхові компанії).

Лізинговий кредит — економічні відносини між юридичними особами, що виникають у випадку оренди майна і супроводжуються укладенням лізингової угоди.

Ломбард — спеціалізована небанківська кредитна установа, яка видає позички під заклад рухомого майна.

Маржа — різниця між ставками позичкового та депозитного процента, яка є прибутком банку.

Маржа банківська — різниця між курсами валют, цінних паперів, відсотковими ставками й іншими показниками.

Маса грошей — сукупність грошових коштів у будь-якій їхній формі, яка є в економічних суб'єктів у вказаний момент.

Масштаб цін — вагова кількість грошового металу, що законодавчо закріплена за грошо- вою одиницею. Так, ваговий зміст одного рубля Росії, що був установлений грошовою реформою 1895–1897 рр. С. Ю. Вітте, дорівнював 0,774234 чистого золота, а ваговий вміст рубля СРСР з 1.01.1961 р. — 0,987412 г чистого золота. Ваговий вміст одного долара США у 1934 р. дорівнював 0,888671 г чистого золота. Валютною реформою 1976–1978 рр., проведеною згідно з рішенням країн Ямайської валютної системи, золотий вміст грошових одиниць країн учас- ниць МВФ скасовано.

Міжбанківський відсоток — відсоток за кредитами, що видаються одним комерційним банком іншому.

Міжнародний кредит — вид кредиту, що обслуговує рух позичкового капіталу у сфері міжнародних економічних відносин.

Мобільність капіталу — ступінь свободи, з якою капітали переміщуються з країни в країну під впливом зміни відсоткових ставок.

Монетаризм — школа в економічній науці, яка ставить гроші в центр макроекономічної політики; ґрунтується на кількісній теорії грошей, що пов'язує рівень цін з кількістю грошей у народному господарстві країни.

Монетарна політика — те саме, що й грошово-кредитна політика.

Монетизація — продаж урядом цінних паперів банкам з метою фінансування дефіциту бюджету.

Небанківські фінансово-кредитні інститути — фінансові посередники, діяльність яких не пов'язана з базовими операціями грошового ринку.

Нейтральність грошей — проявляється, коли кількість грошей в економіці впливає тільки на рівень цін, не впливаючи на зміну відсоткових ставок, рівень зайнятості та інші реальні по- казники.

Нецінова конкуренція — конкуренція за кредитні ресурси та кредитні

вкладення між фінансовими інститутами, що виконують неоднорідні за характером операції, за якими не можна порівняти ціну (наприклад страхування та інвестування на ринку цінних паперів).

Норма відсотка — співвідношення доходу на позичковий капітал із сумою наданої позики (вимірюється у відсотках).

Норма обов'язкового резервування — кошти, котрі комерційні банки зобов'язані зберігати в центральному банку. Підвищення або зниження норми відповідно зменшує чи збільшує суму вільних грошових коштів комерційного банку для активних операцій.

Нуліфікація — оголошення державою знецінених паперових грошей недійсними або обмін знецінених паперових грошей на нові грошові знаки в надзвичайно низькій пропорції, так що плата за такі гроші має суто символічне значення.

Об'єкти кредиту — економічні процеси, відносно яких укладається кредитна угода.

Облікова ставка відсотка — плата, що оголошується й стягується центральним банком за кредитні ресурси, які надаються комерційним банкам.

Облікова ставка НБУ — плата (у відсотках), що стягується Національним банком України за проведення операцій за кредитування комерційних банків шляхом рефінансування їхніх активних операцій (обліковий кредит).

Обліковий відсоток — відсоток, установлений як плата за кредити, що надається центральним банком комерційним банкам.

Обов'язкові банківські резерви — сума грошових коштів, яку повинні постійно зберігати комерційні банки на своїх рахунках у центральному банку. Визначаються у вигляді норми у відсотках до банківських пасивів.

Овердрафт — дебетове сальдо за контокорентним рахунком, із яким погодився банк, різновид кредиту.

Операції на відкритому ринку — купівля і продаж центральним банком державних цінних паперів. Купівля цих паперів комерційними банками скорочує їхні кредитні ресурси, а викуп цінних паперів центральним банком розширює кредитні ресурси комерційних банків. Відповідно не впливає на грошову масу в обігу.

Опосередковане фінансування — переміщення грошей між суб'єктами ринку через фінансових посередників.

Паперові гроші — нерозмінні на метал знаки вартості, що випускаються державою (казначейством) для покриття своїх витрат і наділяються нею примусовим курсом.

Пасиви банку — одна з двох частин бухгалтерського балансу (права сторона), в якій на певну дату в грошовому вираженні відображені джерела утворення коштів банку.

Пасивні операції банків — операції, за допомогою яких банки формують свої ресурси для здійснення активних операцій.

Перерозподільна функція кредиту — розподіл через кредитний механізм позичкового капіталу між окремими економічними агентами, галузями

народного господарства, регіонами і в глобальному масштабі.

Плаваюча відсоткова ставка — ставка, розмір якої може змінюватися під час дії кредитної угоди.

Платіжний баланс — відображення співвідношення всієї сукупності надходжень із-за кор- дону та платежів за кордон за певний відрізок часу (рік, квартал, місяць).

Платіжний оборот — уся сукупність платежів грошима в готівковій та безготівковій фор- мах щодо погашення всіх грошових зобов'язань, які виникають між економічними суб'єктами. **Платоспроможність** — здатність юридичної чи фізичної особи своєчасно і повністю виконати свої платіжні зобов'язання.

Повноцінні монети — реальний ваговий вміст монети відповідає її номінальній вартості.

Позичальник — фізичні чи юридичні особи, які можуть отримати в тимчасове користуван- ня кошти на умовах повернення, платності, строковості.

Позичковий відсоток — ставка відсотка, що виплачується позичальником банку за корис- тування позичкою.

Позичковий капітал — грошовий капітал, який передається в позику і приносить його власникові дохід у вигляді позичкового відсотка.

Попит на гроші — потреба суб'єктів економіки в певній сумі грошових коштів.

Принцип кредитування — положення кредитного механізму, що визначає процес кредиту- вання. До принципів кредитування належать: строковість, забезпеченість, платність, цільовий характер використання.

Ревальвація (реставрація) — офіційне підвищення державного золотого вмісту та валют- ного курсу або тільки валютного курсу національної грошової одиниці щодо іноземних валют. **Регульовальна функція кредиту** — в сучасних умовах засіб державного регулювання економічних процесів.

Рейтинг банку — показник, за яким проводиться порівняння банків за допомогою обраних критеріїв.

Рефінансування — погашення старої заборгованості шляхом випуску нових позик, голо- вним чином заміною короткострокових зобов'язань довгостроковими цінними паперами.

Ризик банківський — можливість понесення втрат у разі виникнення несприятливих для банку обставин.

Ризик відсотковий — небезпека втрат банку через перевищення відсоткових ставок, що виплачуються за залученими коштами, над ставками за наданими позичками.

Ризик ліквідності — ризик, при якому в банку виявиться недостатньо грошових коштів для виконання платіжних зобов'язань у встановлені строки.

Сеньйораж — прибуток, отриманий від різниці між номінальною вартістю випущених в обіг грошей та витратами на їхню емісію.

Середньостроковий кредит — кредит, який охоплює позики строком від одного до трьох років, призначені для оплати обладнання, поточних витрат, фінансування капітальних вкла- день.

Споживчий кредит — вид кредиту, що надається в грошовій чи товарній формах населенню фінансово-кредитними інститутами та нефінансовими організаціями (фірмами) з метою придбання товарів тривалого користування. Реалізується у вигляді банківського і споживчого кредиту.

Статутний фонд — сукупність власних коштів акціонерів або пайових внесків засновників (учасників) у грошовій формі, які надаються ними в постійне розпорядження банку.

Страхова компанія (страховик) — установа, яка спеціалізовано займається реалізацією відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних та юридичних осіб під час окремих подій (страхових випадків) за рахунок грошових фондів, що акумулюються з отриманих ними страхових внесків (страхових премій).

Суб'єкти кредиту — учасники кредитної угоди (як мінімум кредитор і позичальник).

Трансакція — операція, угода, що супроводжується взаємними поступками, знижками ціни.

Трансформаційна функція банківської системи — можливість змінювати (трансформувати) строки грошових капіталів, їх розміри та фінансові ризики, мобілізуючи грошові кошти одних суб'єктів ринку і передаючи їх різними способами іншим суб'єктам.

Факторинг — придбання права на стягнення боргів (купівля дебіторів).

Фіксована відсоткова ставка — ставка, розмір якої не змінюється протягом дії кредитної угоди.

Фінансовий інструмент — засіб, який використовує уряд для досягнення своєї макроекономічної мети. Наприклад, державні видатки та оподаткування можуть розглядатися як інструменти, спрямовані на досягнення повної зайнятості.

Функція грошей — робота грошей щодо обслуговування руху вартості товарів.

Центральний банк — банк першого рівня в дворівневій банківській системі.

Чек — письмовий наказ власника поточного рахунка банку на виплату певній особі зазначеної в ньому суми грошей (доходність, ліквідність).

Навчальне видання

Лісовенкова Ірина Михайлівна

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Гроші та кредит»
для бакалаврів галузі знань 07 «Управління і адміністрування»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Видано
у Державному вищому навчальному закладі
«Національний гірничий університет».
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 49005, м. Дніпропетровськ, просп. К. Маркса, 19. від

Оприлюднено
на сайті Державного вищого навчального закладу «Національний гірничий
університет» за адресою
http://www.nmu.org.ua/ua/content/infrastructure/structural_divisions/science_met_centra/skladovi-normativnoi-bazi-v-sferi-osviti-ngu/index.php